

Nr 182.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående ökat anslag till avlöning av landsfiskaler.

(3:e avd.)

I en inom första kammaren av herrar *Åkerberg* och *Krügel* väckt motion (I: 96) har hemställts, att riksdagen måtte, utöver vad i 1949 års statsverksproposition föreslås, bevilja förhöjning av anslaget till i motionen åsyftade ordinarie landsfiskalers avlöning med sådant belopp, att deras konstitutionella löner kunna tillgodoses för tiden från och med den 1 oktober 1941 och framdeles.

De befattningshavare, som avses, äro vissa ordinarie landsfiskaler, som överförts å indragningsstat utan tjänstgöringsskyldighet samt å övergångsstat för tiden från och med den 1 oktober 1941. I motionen åberopas bl. a. att dessa ordinarie landsfiskaler icke fått del av de med 1946 och 1947 års allmänna lönerregleringar åsyftade löneförhöjningarna och därtill icke heller fått ut en del av de löneförmåner, som de måste erkännas vara berättigade till redan enligt de förutvarande lönenormerna, nämligen dels samtliga sportler i indrivningsavgifter, dels samtliga andelar i böter och beslagttaget gods samt lösenavgifter och delgivningsarvoden m. m. och dels hälften av dyrtids- och kristillägg. Sammanlagda skadan för dessa landsfiskaler anse motionärerna numera icke i något fall understiga 6 000 kronor per år.

Beträffande de skäl, som i övrigt anförts till stöd för motionärernas hemställan, hänvisas till motionen.

Utskottet har inhämtat, att frågan om rätten till avlöningsförmåner av ifrågavarande slag för landsfiskal, som överförts å indragningsstat, i två fall efter civilprocess varit föremål för högsta domstolens prövning. I båda fallen har yrkats, att vederbörande skulle förklaras berättigad åtnjuta för landsfiskal fastställd lön och övriga förmåner enligt gällande civila avlöningsreglemente ävensom därav följande tjänste- och familjepension, allt jämte kristillägg och övriga tillägg, som enligt särskilda författningar utginge eller kunde komma att utgå till förbättring av sådan lön, tjänstepension eller familjepension. Tillika har yrkats dels gottgörelse för skillnaden mellan lön enligt dessa grunder och utbetalad lön å indragningsstaten, räknat från den 1 oktober 1941, dels ock indrivningsprovision för restlängder, som de till den nya lönestaten överförda landsfiskalerna ägt uppbära. Alternativt har yrkats ersättning för förlorade sportler och undanhållna dyr-

tids- och kristillägg. Enligt högsta domstolens domar i målen, som båda givits den 5 januari 1948, ha yrkandena icke till någon del bifallits.

I en genom Sveriges statstjänstemannanämnd år 1942 gjord framställning hemställde vidare ifrågavarande tjänstemän om gottgörelse i nu berörda avseende. Kungl. Maj:t fann, sedan statskontoret i yttrande den 7 december 1942 avstyrkt bifall till framställningen, densamma icke kunna för det dåvarande bifallas.

Sedermera ha de på indragnings- och övergångsstat varande landsfiskalerna i en den 10 april 1948 dagtecknad framställning bl. a. hemställt, att Kungl. Maj:t måtte till förnyad prövning upptaga frågan om gottgörelse i någon form av statsmedel till vederbörande landsfiskaler för de till kronan år 1941 indragna sportlerna, räknat från den 1 oktober 1941, då sportelindragningen trädde i kraft, till dess befattningshavarna uppnå pensionsåldern. Tillika har hemställts, att ifrågavarande avlöningsförbättring måtte avvägas så att vederbörande i lönehänseende bliva jämställda med redan pensionerade landsfiskaler.

I ett i nämnda ärende avgivet utlåtande av den 4 juni 1948 har statskontoret — som avstyrkt bifall till sökandenas tidigare i domstolsväg mot kronan framförda men ogillade krav på kompensation för förlorad inkomst av sportler m. m. — anfört, att ämbetsverket funne vissa skäl tala för en reglering av indragningsstatsförmånerna med hänsyn till att dessa vore lägre än den omreglerade pension, som vederbörande vid pensionsavgången regelmässigt finge uppbära. Statskontoret har därvid föreslagit, att indragningsstatsförmånerna för landsfiskalerna bestämmas till belopp, motsvarande hel, på begynnelseunderlaget för befattning i lönegrad Ca 25, d. v. s. lägsta lönegraden för landsfiskaler, bestämd tjänstepension samt att befattningshavarna befrias från skyldighet att vidare erlagga pensionsavgifter.

I propositionen nr 132 angående vissa ändringar i statens allmänna avlöningsreglemente m. m. har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit riksdagen bemyndiga Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmelse med vad i propositionen förordats förordna angående omreglering i vissa fall av avlöning till tjänsteman å indragnings- och disponibilitetsstat.

Departementschefen har i denna fråga anfört bl. a. följande.

Enligt min mening kan det icke anses helt tillfredsställande, att de av staten anställda och avlönade tjänstemän, som blivit överförda på indragnings- eller disponibilitetsstat och för vilka lönen därvid avvägs på sådant sätt, att den skulle överstiga deras blivande pension, beräknad enligt de vid överförandet gällande bestämmelserna, med hänsyn till beslutad omreglering av pensionsförmånerna erhålla lägre avlöning än den pension, vartill de bliva berättigade. I huvudsaklig överensstämmelse med vad statskontoret föreslagit anser jag mig böra föreslå att i de fall, då beloppet av de kontanta avlöningsförmånerna å indragningsstat — i förekommande fall inklusive sportelersättning men minskade med pensionsavdrag — eller å disponibilitetsstat understiga beloppet av den på grundval av begynnelseunderlaget bestämda tjänstepension, vartill vederbörande enligt nu gällande bestämmelser är berättigad, den enligt hittillsvarande grunder utgående avlöningen må ersättas med belopp motsvarande nämnda pensions-

förmåner; i anslutning därtill torde skyldigheten att i fortsättningen erlægga pensionsavgifter eller vidkännas pensionsavdrag böra upphöra. Omregleringen torde böra genomföras räknat från och med den 1 juli 1947 och förutom landsfiskaler omfatta de övriga statstjänstemän, för vilka motsvarande förhållande föreligger. Anordningen torde jämväl böra tillämpas beträffande de tjänstemän, som efter den 1 juli 1947 överförts på indragningsstat, och därvid erhålla giltighet räknat från och med överförandet. Förslag av här angiven innebörd torde böra avlåtas till riksdagen.

Att, såsom vissa till indragningsstat överförda landsfiskaler hemställt, frågan om deras avlöning å indragningsstaten från grunden omprövas och att de därvid tillerkännas ersättning för mistade sportler m. m., anser jag mig i likhet med statskontoret böra avstyrka.

Utskottet har slutligen under hand anmodat *statskontoret* att inkomma med yttrande över de i motionen I: 96 framförda yrkandena. I en i anledning härav till utskottet överlämnad promemoria av den 2 november 1949 har statskontoret hänvisat till sina i det föregående nämnda yttrandena av den 7 december 1942 och den 4 juni 1948. Ämbetsverket har vidare framhållit, att det — såväl vid överflyttningar av ordinarie personal som vid allmänna överväganden om löneförmånerna åt statliga befattningshavare, som försatts å indragningsstat, därvid fråga huvudsakligen gällt möjligheterna till nedbringande av statsverkets kostnader för sådan personal — rätt enighet därom, att ordinarie befattningshavare, som överförts till indragningsstat, icke vore skyldig underkasta sig minskning av honom enligt stat tillkommande löneförmåner. Av de sätt, varpå indragningsstatsförmånerna i förekommande fall blivit bestämda, syntes emellertid uppenbart att statsmakterna stått främmande för tanken, att löneförbättringar och lönereregleringar, som beslutats för i tjänst varande befattningshavare, även skulle komma de på indragningsstat försatta till godo. — Vad särskilt beträffar de i förenämnda motion gjorda uttalandena om de till indragningsstat överförda landsfiskalernas principiella rätt till samma löneförmåner som de i tjänst varande, låte sig dessa uppenbarligen icke förenas med den uppfattning, som ämbetsverket givit uttryck åt i sitt den 7 december 1942 avgivna utlåtande.

Utskottet. Enligt de principer, som tillämpats vid överförandet av ordinarie tjänstemän till indragningsstat, har någon minskning av vederbörande tjänsteman tillkommande avlöningsförmåner enligt stat icke ansetts kunna ifrågakomma. Däremot har hinder icke ansetts möta mot reduktion av vid indragningstillfället utgående provisoriska dyrortstillägg, dyrtidstillägg, löneförbättring o. d. Vidare har som grundregel gällt att lönereregleringar, som genomförts efter indragningstillfället, icke inverkat på storleken av avlöningsförmåner för personal, som dessförinnan överförts på indragningsstat. Förmånerna för tjänstemän å indragningsstat ha i övrigt fastställts på skiftande sätt med beaktande av förhållandena för varje särskild kategori, därvid hänsyn bl. a. tagits till storleken av avlöningsförmånerna för tjänstgörande personal.

Frågan om avlöningsförmånerna för de i motionen åsyftade landsfiskalerna anmäldes i propositionen nr 225 till 1941 års riksdag. Kungl. Maj:ts av riksdagen godkända förslag innebar ersättning enligt de grunder, som sedermera tillämpats, Enligt beslutet ha de till indragningsstat överförda landsfiskalerna icke behövt vidkännas någon minskning av de enligt stat utgående löneförmåner, som tillkommo dem vid tiden för överförandet till indragningsstat. Såsom ovan erinrats torde icke heller föreligga någon rätt för ordinarie tjänsteman å indragningsstat att komma i åtnjutande av samma löneförmåner som tjänstgörande befattningshavare, som utnämnts å nyreglerad tjänst, eller att bliva delaktig av sedermera genomförda lönerogleringar. Utskottet kan sålunda icke finna att de i motionen åsyftade tjänstemännen kunna åberopa någon konstitutionell rätt till löneförmåner utöver dem, som hittills utgått. Denna uppfattning har kommit till uttryck i statskontorets yttrande den 7 december 1942 i anledning av framställning om vederlag till landsfiskaler, som överförts på indragnings- respektive övergångsstat. Frågan har även efter civilprocess varit föremål för högsta domstolens prövning, varvid yrkande om rätt till för tjänstgörande landsfiskal utgående löneförmåner lämnats utan bifall. Utskottet kan sålunda icke tillstyrka bifall till motionen på den grund, att någon konstitutionell rätt till högre ersättning än den nu utgående skulle föreligga.

Vad beträffar frågan om skäligheten av förbättrade förmåner för vissa tjänstemän å indragningsstat vill utskottet erinra om att Kungl. Maj:t under punkt 9:o) i propositionen nr 132 till innevarande års riksdag framlagt vissa förslag, som bl. a. skulle medföra, att de i förevarande motion åsyftade landsfiskalerna skulle, räknat från den 1 juli 1947, erhålla avsevärt ökade löneförmåner. Utskottet har i särskilt utlåtande denna dag tillstyrkt bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag.

Under åberopande av vad i det föregående anförts hemställer utskottet,

att motionen I: 96 icke må till någon riksdagens åtgärd för-
anleda.

Stockholm den 10 november 1949.

På statsutskottets vägnar:

KARL WARD.

Närvarande: se under utlåtandet nr 181.